

Sygn. akt II UK 153/14

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku B. T.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Warszawie
o wysokość emerytury policyjnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 grudnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 4 grudnia 2013 r.,

odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 grudnia 2013 r., Sąd Apelacyjny w sprawie przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Warszawie o wysokość emerytury policyjnej, zmienił wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 10 września 2012 r. w pkt II i poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 3 grudnia 2009 r., przyjmując, że okresy służby wnioskodawczynie B. T. od dnia 18 grudnia 1979 r. do dnia 8 maja 1980 r. i od dnia 11 czerwca 1980 r. do dnia 31 sierpnia 1981 r. winny być obliczone według wskaźnika 2,6% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok tej służby.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji jak i ich ocenę prawną, co do okresów pełnienia służby przez wnioskodawczynię od dnia 1

września 1978 r. do dnia 31 lipca 1990 r. w biurze [...] kolejno na stanowiskach: młodszego referenta, referenta, starszego referenta, (z wyjątkiem okresów służby od dnia 18 grudnia 1979 r. do dnia 8 maja 1980 r. i od dnia 11 czerwca 1980 r. do dnia 31 sierpnia 1981 r.), wskazując, że w sytuacji prawnej wnioskodawczynie za każdy rok pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 -1990 oraz treści tych dokumentów (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1388), emerytura wynosi 0,7% podstawy jej wymiaru (art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin; jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 667 ze zm., dalej: ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy), co oznacza, że wysokość emerytury wyliczanej wyłącznie za okresy pełnienia takiej służby może być niższa od 40% podstawy wymiaru tego świadczenia (uchwała Sądu Najwyższego z dnia z dnia 3 marca 2011 r., II UZP 2/11, OSNP 2011 nr 15-16, poz. 210).

Jednocześnie Sąd Apelacyjny, zmieniając w części wyrok Sadu pierwszej instancji stwierdził, że okresy służby wnioskodawczynie od dnia 18 grudnia 1979 r. do dnia 8 maja 1980 r. (urlop macierzyński), oraz od dnia 11 czerwca 1980 r. do dnia 31 sierpnia 1981 r. (urlop bezpłatny udzielony na opiekę nad dzieckiem) powinny być wyłączone z okresów służby i w związku z tym liczone według wskaźnika 2,6% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok tej służby.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości skargą kasacyjną pełnomocnik wnioskodawczynie, zarzucając naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie - art. 15 ust. 1, art. 15b ust. 2 i art. 32 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy oraz art. 2 Konstytucji przez naruszenie zasady ochrony praw nabytych i art. 10 ust. 2 Konstytucji przez stworzenie normy prawnej stanowiącej, że emerytura dla funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. może być niższa od 40%

podstawy jej wymiaru za podstawowe 15 lat służby. Skarżący zarzucił również naruszenie przepisów postępowania – art. 233 § 1 i 2 k.p.c.

Pełnomocnik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości ja i poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego prawa do emerytury policyjnej, ustanowionego w art. 15 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy z 1994 r., którym ograniczono emeryturę na podstawie art. 15b ust. 1 pkt 1 tej ustawy, za okres służby w organach bezpieczeństwa PRL w latach 1944 -1990, zmieniając naliczenie emerytury z 2,6% na 0,7% za każdy rok tej służby. W ocenie skarżącego, przy takiej interpretacji cała grupa ubezpieczonych byłaby pozbawiona nabytego prawa. Oznaczałoby to także zmianę sposobu naliczania emerytury tej grupie funkcjonariuszy, zmniejszając ich świadczenia emerytalne, nie tylko wskaźnikiem 0,7%, ale także metodą wyliczenia emerytury, czego ustawa nie przewiduje. W ocenie skarżącego uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2011 r. (II UZP 2/11) dotycząca tego zagadnienia jest niezrozumiała i nie rozstrzyga tej kwestii jednoznacznie.

Ponadto wskazał na potrzebę wykładni art. 15b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy w związku z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji (...) wobec potrzeby ustalenia „czy jednostki organizacyjne MSW, które do 1990 r. z natury rzeczy wykonywały zadania w zakresie ogólnej administracji publicznej jak Centralne Biuro Adresowe mogą być zaliczane do organów bezpieczeństwa państwa”.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r.,

poz. 499) rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

1. w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne,
2. istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,
3. zachodzi nieważność postępowania lub
4. skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu cytowanego przepisu uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością i którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11, z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51, z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, LEX nr 180841). W sytuacji gdy podstawą wniosku o

przyjęcie skargi do rozpoznania jest potrzeba wykładni przepisów prawa, konieczne jest określenie, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Wypada również dodać, że podobnie jak w przypadku gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest występujące w sprawie zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), nie zachodzi ona, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, brak nadto okoliczności uzasadniających zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Zagadnienie przedstawione w skardze kasacyjnej, jako problem prawny wymagający rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy ma wprawdzie charakter istotny, jest zagadnieniem ściśle jurydycznym oraz zostało przedstawione w sposób syntetyczny, jednakże nie ma cechy nowości, o którą chodzi w przesłance wymienionej w art. 398⁴ § 2 k.p.c. i w związku z tym nie wymaga rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Wątpliwość wskazywana przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, została już wyjaśniona. Problem wskazany w skardze był przedmiotem rozstrzygnięć sądowych. Przede wszystkim Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 lutego 2010 r., K 6/09 (OTK-ZU 2012 Seria A 2010 nr 2, poz. 15) potwierdził zgodność art. 15b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy z art. 2, art. 10, art. 30, art. 32 i art. 67 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Jednocześnie Trybunał stwierdził, że przepis ten nie jest niezgodny z art. 42 Konstytucji. Także w uchwale z dnia 3 marca 2011 r., II UZP 2/11, (OSNP 2011 nr 15-16, poz. 210) Sąd Najwyższy przyjął, że za każdy rok pełnienia służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 emerytura – stosownie do art. art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy – wynosi 0,7% podstawy jej wymiaru, co

oznacza, że wysokość emerytury wyliczanej wyłącznie za okresy pełnienia takiej służby może być niższa od 40% podstawy wymiaru tego świadczenia.

Nie należy też pomijać analizowanego łącznie orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w tym orzeczenia z dnia 14 maja 2013 r. nieuwzględniającego zarzutów skarżących, którym zmniejszono podstawę wymiaru do 0,7% za okres pracy w organach bezpieczeństwa, a ściślej uznającego te skargi za niedopuszczalne, co spowodowało ich nieprzyjęcie do rozpoznania (sprawa Cichopek i innych przeciwko Polsce - 15189/10 i dalsze).

Natomiast wobec wskazywanej w skardze kasacyjnej potrzeby wykładni art. 15b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy w związku z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji (...) i wyjaśnienia „czy jednostki organizacyjne MSW do 1990 r., które z natury rzeczy wykonywały zadania w zakresie ogólnej administracji publicznej jak Centralne Biuro Adresowe mogą być zaliczane do organów bezpieczeństwa państwa”, trzeba zwrócić uwagę, że powyższe było przedmiotem oceny Sądu jako okoliczność faktyczna sprawy, zaś podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Wyłączenie w art. 398³ § 3 k.p.c. z podstaw skargi kasacyjnej zarzutów dotyczących oceny dowodów pozbawia skarżącego możliwości powoływania się na zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 k.p.c. W tej części skarga kasacyjna nie została więc oparta na ustawowej podstawie.

Tym się kierując, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.